

MASARYKOVA UNIVERZITA

Pedagogická fakulta

Katedra speciální pedagogiky

REQUIEM PRO PANENKU

Seminář ke speciální pedagogice 1 (SZ7BP_SP1S)

Recenze filmu

(Requiem pro panenku)

Film, který jsem si zvolil pro sepsání této recenze, se jmenuje Requiem pro panenku. Je to film, který byl natočen podle skutečné události z roku 1984. Tuto událost zfilmoval Filip Renč v roce 1991 a zároveň si zahrál jednu z hlavních rolí. Ve filmu se objevují známé české herečky jako Eva Holubová (vychovatelka Krocová), Aňa Geislerová (Mariká Fárová), Barbora Hrzánová (Johanka) ... Délka celého filmu je 1 h 33 min 49 s.

Film pojednává o čtrnáctileté dívce Marice Fárové. Tato dívka se souhrou omylů dostane, místo dětského domova v Hradci, do Ústavu sociální péče pro mládež Na Šancích. Její matka zemřela a otec ji znásilnil, proto rozhodnutí o přemístění dívky do domova.

Hlavním úkolem Mariky a celého filmu je poukázat na otřesné, nelidské a v mnohých případech nepochopitelné chování k mentálně postiženým v ústavu. Její snaha o záchranu sebe samé a ostatních dívek je nepochopena, odsouzena a brána jako další případ mentální retardace. Proto se Marika snaží vyřešit situaci po svém.

Hlavní roli si ve filmu zahrála tehdy šestnáctiletá Aňa Geislerová (Marika) a už tehdy na svůj mladý věk předvedla vynikající herecké výkony. Neméně skvělý výkon podala Barbora Hrzánová, která představovala dívku Jolanku s určitým, blíže těžko specifikovatelným, typem retardace. Jolanka byla málomluvná patnáctiletá dívka, jež neuměla říct souvislou větu a slovně pouze opakovala to, co řekli ostatní. Byla velmi učenlivá, ráda malovala pořád stejný obrázek a podle mého názoru se její mentální věk pohyboval pod hranicí osmi let.

Marika je dívka, která nemá žádné psychické postižení, a tudíž z počátku moc nechápe chování dívek, se kterými sdílí pokoj. Postupem času však pochopí odlišnosti chovanek, ale na rozdíl od vychovatelek se jim snaží pomoci a vyjít vstříc. Příkladem může být vzájemné dorozumívání mezi Marikou a Jolankou, kdy k vzájemnému porozumění nemusely používat slova, ale stačil výraz v obličeji. V tomto případě můžeme krásně pozorovat fakt, že i lidé s určitým typem mentálního postižení, jsou schopni posouvat hranice svých možností a udělat svůj život plnohodnotný, pokud jsou zvoleny správné metody přístupu k nim. Ve filmu jsme pozorovali částečnou ztrátu řeči, kdy Jolanka mluvila pouze jednoslovně a potichu. Je velmi pravděpodobné, že její verbální projev byl pouze výsledkem strachu z tyranie ze strany vychovatelek. V laskavém a příjemném prostředí, které se snažila Marika navodit, se postupně začaly zlepšovat i Jolančiny mluvicí schopnosti

Marika chtěla pomoci všem dívkám, aby nemusely snášet chování vychovatelek, jako např. že dívkám neustále nadávaly hanebnými výrazy, dávaly jim injekce a léky, aby se jich "zbavily".

Ve filmu můžeme pozorovat hlavně dívky s lehkou – střední formou mentální retardace. Velká část je věnována podmínkám a návykům, které panují za dveřmi ústavu. Depresivní prostředí, ve kterém je s lidmi zacházeno bez úcty a porozumění. Výchovu provádějí pracovníci bez jakékoli odbornosti a veškeré prohřešky nebo odlišnosti v chování dívek řeší verbálním nebo fyzickým napadáním a také injekcemi, které vidíme ve filmu velmi často, sloužící k utlumení aktivit dívek. Je nastíněn také pevný režim dívek např. pravidelné rozcvičky ve venkovních prostorách. Ve filmu není záznam o jediné návštěvě rodinných příslušníků některé z dívek, což celkově přispívá k dojmu, že ústav je jakoby vyňat z celé lidské společnosti a veškerá pravidla a zákony si určují vychovatelky samy.

Dále si můžeme povšimnout toho, jakým způsobem dívky vyjadřují své pocity. Z velké části dívky vyjadřují své pocity prostřednictvím mimiky, např. smíchem, křikem atd. Tyto projevy mohou vyjadřovat nejen radost, ale také mnoho dalších stavů (reakce na něco nového, strach, nejistotu), proto je pro laika velmi složité správně porozumět potřebám těchto osob.

Právě při setkávání se s novými věcmi se u dívek plně ukáže jejich mentální zralost. Příkladem je rtěnka, se kterou se pomalují po celém obličeji anebo obdobná situace s bonboniérkou. V těchto chvílích patnáctileté dívky připomínají spíše děti z mateřské školky. Toto chování můžeme pozorovat i v závěru filmu, kdy dochází k tragédii, ale mnohé dívky nechápu vážnost situace.

Nakonec nejhůře dopadla Marika Fárová, která chtěla zachránit chovanky před vychovatelkami a tak založila požár, ovšem to se jí vymstilo, neboť několik dívek zahynulo a pro ni nejhůře zahynula i její kamarádka Johanka. I v posledních minutách můžeme pozorovat, jak reagují zachráněné dívky na neobvyklou situaci, zde na požár - smějí se a tleskají, protože je to pro ně něco nového a neobvyklého a mají z toho "radost", aniž by si uvědomovaly důsledky.

Závěrem bych chtěl říci, že tento film hodnotím jako velmi poučný. Ukazuje ty stránky lidského já, které většina lidí vidět nechce a vyhýbá se jim. Podle mého názoru je setkávání s mentálně postiženými obrovským problémem zvláště pro laiky. Je to částečně i pochopitelné a mnohokrát i zkušení lidé reagují jinak, než jak by se měli chovat k lidem s postižením. Myslím, že je velmi důležité naučit se správným postupům s lidmi s mentálním postižením. Pochopení znamená sblížit se s takovým člověkem. A z vlastní zkušenosti vím, že tito lidé nás mohou v mnohém obohatit, a že také oni jsou schopni kvalitního života, pokud tomu ostatní napomůžou.

Zdroj: DVD